

List Leonarda Stöckela Filipovi Melanchtonovi

Veľmi pozdravujem! Drahý môj učiteľ, keby som nikdy žiaden osoh od Teba nebol prijal ako ten, ktorý zvyčajne prijímam z Tvojich veľmi milých listov, aj tak by som sa pokladal za obdarovaného ďaleko väčšími dobrodeniami od Teba, než aby som sa nazdal, že to je možné vyrovnať nejakou láskavosťou, nehovoriac o nejakých drobných darov zo slov. Ak by som teraz ostatné listy opomenul, ktorých čítaním často pookrejem, už aj z listu, čo som nedávno dostal, pocítil som nevýslovnú radosť a slasť. Tvoj list nebol charakteristický iba tou Tvojou starou známou jedinečnou láskou ku mne, ale i Teba samého mi vernejšie vykreslil ako hociktoré podobizne maliarov, ktorí doposiaľ nevystihli ani len Tvoje telesné črty, hoci sa o to veľmi snažili. Okrem toho, dostal som včas Tvoj list, čo je prvoradé zo všetkých vecí. Krátko predtým bol som dvoma tvrdošíjnými chorobami, prudkou horúčkou a zápalom pečene, temer úplne zničený. A hoci som sa trocha pozviechal, predsa tými starosťami, ktoré nasledovali, bol som skoro ešte horšie postihnutý ako predtým, takže odpočívajúc na lôžku bol som bližšie k smrti ako k životu. A vtedy som už vôbec dúfal, že prišiel ten čas, keď z toho slzavého údolia sa poberiem do onoho zhromaždenia, v ktorom sa už nachádza – ako píšeš – náš priateľ Matej Dévai a počúva prorokov a apoštolov hovoriacich o kráľovstve Syna Božieho omnoho príjemnejšie a dokonalejšie, než ako to my svojou myslou teraz môžeme pochopiť. Ale Bohu sa tak zaľúbilo, ktorého vôľa je lepšia než naša, že ďalej zotrávam v tomto ťažkom živote; želim si, aby tento život bol pre mňa a moju cirkev osožný.

Podivuhodným spôsobom Tvoj list ma posilnil nielen slovami, ale aj Tvojím príkladom; lebo pre pokoj v cirkvi udatne znášaš všetky námahy, ktoré sú ťažšie – ako vidím – než neustále a veľké práce. Takže sa zdá, že sa na nikoho iného zo vzdelaných tohto veku viac nevzťahuje Bazilov príklad lepšie ako na Teba, aspoň podľa môjho úsudku. Tvoje obdivuhodné sebaovládanie a zmysľovanie, ktorému je vzdialená akákoľvek náklonnosť k škriepkam a sporom, prirovnával som k Bazilovej trpezlivosti, keď som čítal tú poslanú reč o Bazilovi. Spolu s ostatnými pripojenými bola mi milá z viacerých príčin. A keď v duchu hľadím na tieto Tvoje jedinečné vlastnosti, nakoľko len môžem – so značným odstupom – učím sa kráčať po Tvojich stopách, ako sa to na šľachetného žiaka patrí. Tým snaživejšie to robím, aby som odvrátil svojho ducha od opačných príkladov, ktorých je nadmieru mnoho.

V tejto veci veľmi veľa mi prináša aj môj spôsob života. Lebo okrem toho, že všetok čas trávim čítaním, vyučovaním, písaním, mám veľmi málo dobrých priateľov, výborných mužov, ktorých počet na svete všade klesá zo dňa na deň. S týmito spolu oplakávam útrapy spoločnosti a najmä úbohý stav cirkvi. Ale predsa navzájom sa potešujeme a posilňujeme útechami, ktorých je plno v Tvojich listoch i v spisoch o zachovaní cirkvi. Ved' tomu si prispôbil aj samotný deň posledného listu; deň, v ktorom Noe vstúpil do korábu a so svojimi najbližšími sa zachránil pred potopou. Tento príklad Božej vôle má zaiste veľký význam aj pre našu útechu, pre nás, ktorí žijeme v časoch upadajúcej cirkvi.

Pokiaľ ide o moje otázky, o ktorých si sa zmienil, môj učiteľ, v prípade Vášho pozvania prostredníctvom menom Mansfeldčanov, tie ma veľmi trápia. V tejto veci som taký bezradný, že bez Tvojej rady, nevedel by som si pomôcť. Na jednej strane ma pohýnala Tvoja a Lutherova autorita, ktorú ja od Božej neoddeľujem a na druhej strane naliehavá potreba našich cirkevných zborov. Tieto sú totiž také opustené, bez vzdelanosti, a slova Božieho kazateľov, že žiaden zbožný by sa nemohol zdržať slz. Ved' sotva by si mohol nájsť nejakých ochrancov, ktorí by boli zaujatí aspoň nejakou starostlivosťou o náboženstvo a vzdelanie. A čo Ti mám viac hovoriť? Lazári sa starajú iba o lazárov! Všetky kniežatá, nevynímajúc ani jedného, opretekly uchvacujú všetko a sú takí bezstarostní, akoby nepriateľ bol v Indii alebo u protinožcov; takmer pred zrakmi nepriateľa vedú vojny medzi sebou; divosi, nik v ničom nikoho neposlúcha. Nepriateľ veľmi blízko pozoruje túto žabomyšiu vojnu, aby pri prvej príležitosti obidve vojská potlačil, len čo sa naskytne vhodná príležitosť. Medzi spomenutými tábormi sú uprostred takí, ktorí si doma napchávajú brucho a zo svojich ľudí všetku krv vyciciavajú, aby si zhromaždili veľké sumy na cestu, a keď sa niečo prihodí, dali sa vnohy. Z týchto vecí, môj drahý učiteľ, vzhľadom na Tvoju múdrosť, urob si sám úsudok!

Nuž, či nie je to všetko divné, že v takýchto veľkých zmätkoch, predsa je medzi nami cirkev, žije ozaj neporušené meno Ježiša Krista? Mnohé veľmi potešiteľné veci nám boli oznamované o uzavretí dohody a svornosti medzi kniežatami vo Wormsi o vyslaní pomocných oddielov do Uhorska. Ale mne sa to nikdy nezdalo pravdepodobným, pretože chýbali podmienky k takej svornosti. Tvoj list mi túto mienku potvrdil, lebo ukazuje, že

jedny kniežatá nič nerobia a druhé zase zle konajú a okrem toho sa tu stupňuje zúrivosť voči zbožným a nevinným ľuďom. Takýmto spôsobom nebude postarané ani o našu bezpečnosť, ani o bezpečnosť Nemecka.

Prosím Ťa, môj priateľ, aby si ma tak ako dosiaľ mal v láske, potešoval ďalej svojimi listami a všetkými možnými spôsobmi. Viem, že si počínam bezohľadne, keď Ťa tým znepokojujem; Teba, ktorý si sa zo všetkých ľudí najviac zaslúžil o mňa, kým sám sa Ti nemôžem nijako odvdáčiť. Ale ak aj v tomto živote nebudeš mať zo mňa osoh, ktorý by som Ti veľmi prial, v tom budúcom, čo nebude mať konca, zaiste poznáš, že som nebol a nie som nevďačný.

Pozdravuje Ťa môj brat Peter, ktorého pomoc a blízkosť ma tak potešuje, že sám nemám nič milšie nad neho, okrem svojej manželky a dietok. Sme síce spoločne v rodisku,

ale akoby sme boli vo vyhnanstve, uzavretí do celkom malého príbytku ako do nejakého hniezda a nútení sme znášať človeka, nášho otčima, ničomníka, nad ktorého pod slnkom niet. Takéto skúsenosti nás vedú k trpezlivosti, lebo utrpenia sú ponaučenia. Maj sa dobre, môj najdrahší učiteľ!

Tvoj v úcte oddaný
Leonard Stöckel

V Bardejove 12. júna 1545

Prevzaté: A. Hajduk, L. Stöckel, život a dielo, Bratislava 1999